

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۰۸/۲۲
تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۰۴/۰۸

مجله دست آوردهای روان‌شناختی
(علوم تربیتی و روان‌شناسی)
دانشگاه شهید چمران اهواز، پاییز و زمستان ۱۳۹۵
دوره‌ی چهارم، سال ۲۳، شماره‌ی ۲
ص:ص: ۱۱۳-۱۳۶

مدل ساختاری روابط بین ویژگی‌های شخصیت مرزی، دشواری‌های بین‌فردی و اعتیاد به اینترنت

رویا آفتاب*

صادق تقی‌لو**

احمد کربلایی محمدمیگونی***

چکیده

اعتیاد به اینترنت یکی از مشکلات عمده بهداشت عمومی در سراسر جهان است. تعداد کاربران اینترنت جهانی به بیش از ۲/۳ میلیون در سال ۲۰۱۱ رسیده است. هر رفتار اعتیادآوری ممکن است در نتیجه نشانه‌های روان‌پزشکی به وجود آمده باشد. پژوهش‌گران نشان داده‌اند دشواری بین‌فردی که به طور قابل توجهی در افراد با ویژگی‌های شخصیت مرزی یافت می‌شود، با اعتیاد به اینترنت همبسته است. بنابراین، هدف پژوهش حاضر تبیین مدل ساختاری روابط بین ویژگی‌های شخصیت مرزی، دشواری‌های بین‌فردی و اعتیاد به اینترنت بود. روش پژوهش توصیفی-همبستگی و جامعه آماری پژوهش شامل تمام ساکنان شهر کرج در پاییز سال ۱۳۹۴ بود که از میان آن‌ها ۲۶۲ نفر به روش نمونه-برداری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل سیاهه شخصیت مرزی بوهوس و همکاران، دشواری‌های بین‌فردی-۴۷ پیلکونیس و همکاران و اعتیاد به اینترنت یانگ بود. تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل‌یابی معادله‌های ساختاری نشان داد که مدل ساختاری پژوهش با داده‌های گردآوری شده به خوبی برازش دارد و ۴۳ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت به واسطه تغییر در نمره‌های ویژگی‌های شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی تبیین می‌شود و دشواری‌های بین‌فردی رابطه بین ویژگی‌های شخصیت مرزی و اعتیاد به اینترنت را میانجی‌گری می‌کند. از یافته‌های این

* کارشناس ارشد روان‌شناسی شخصیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج (نویسنده مسئول)،

royaafab@ymail.com

** استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستارا

*** استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

پژوهش می‌توان نتیجه گرفت، اینترنت می‌تواند یک ابزار اجتماعی مناسب برای برآورده ساختن نیازهای بین‌فردی افراد با ویژگی‌های شخصیت مرزی باشد.

کلید واژگان: اعتیاد به اینترنت، دشواری‌های بین‌فردی، شخصیت مرزی، مدل ساختاری

مقدمه

با گذر زمان هر نسلی بیش‌تر با اینترنت آشنا می‌شود و بیش‌تر بر آن متکی خواهد بود. قرار گرفتن در معرض بیش‌تر اینترنت ممکن است احتمال بروز اعتیاد به اینترنت^۱ را افزایش دهد (لی، اوبرین، سیندر و هووارد^۲، ۲۰۱۵). اعتیاد به اینترنت که با عناوینی مانند کاربری پاتولوژیک اینترنت^۳، کاربری مشکل‌ساز اینترنت^۴ و اختلال کاربری اینترنت^۵ معرفی می‌شود (هسو، لین، چانگ، تسنگ و چیو^۶، ۲۰۱۵)، برای توصیف استفاده بیش از حد و کنترل نشده از برنامه‌های آنلاین خاص (به‌عنوان مثال بازی‌های آنلاین، استفاده‌های آنلاین پورنوگرافی یا سایت‌های شبکه‌های اجتماعی) به کار می‌رود (مولر^۷ و همکاران، ۲۰۱۶)، که منجر به پریشانی و اختلال قابل ملاحظه در عملکرد روان‌شناختی، اجتماعی، تحصیلی و یا شغلی می‌شود (بارنای، بلییوکس، بلایری و لاروی^۸، ۲۰۱۵). اعتیاد به اینترنت یکی از مشکلات عمده بهداشت عمومی در سراسر جهان است (جی^۹ و همکاران، ۲۰۱۴). تعداد کاربران اینترنت جهانی به بیش از ۲/۳ میلیارد در سال ۲۰۱۱ رسیده است (هو، او، سابرامانیان، کیم و کاواچی^{۱۰}، ۲۰۱۴). پژوهش‌ها در مورد اعتیاد به اینترنت به طور گسترده در سال‌های اخیر افزایش یافته است، چرا که استفاده از اینترنت بخشی از زندگی روزمره بسیاری از افراد در قرن بیست و یکم است (بزگلان، دمیرر و ساهین^{۱۱}، ۲۰۱۳). اعتیاد به مواد یا هر فعالیت

-
- 1- internet addiction
 - 2- Li, O'Brien, Snyder, & Howard
 - 3- pathological internet use
 - 4- pathological or problematic internet use
 - 5- internet use disorder
 - 6- Hsu, Lin, Chang, Tseng, & Chiu
 - 7- Muller
 - 8- Burnay, Billieux, Blairy, & Laroi
 - 9- Jie
 - 10- Heo, Oh, Subramanian, Kim, & Kawachi
 - 11- Bozoglan, Demirer, & Sahin

دیگری از جمله اعتیاد به اینترنت عمیقاً می‌تواند کارایی عملکرد، سلامت و شادکامی افراد را تحت تأثیر قرار دهد و گاهی به مشکلات جدی اجتماعی منجر شود (زو، زانگ و تیان^۱، ۲۰۱۵؛ چن و ناس^۲، ۲۰۱۶).

هر رفتار اعتیادی ممکن است در نتیجه نشانه‌های روان‌پزشکی به وجود آید و یا منجر به بروز نشانه‌های روان‌پزشکی شود (فلوروس، سیاموس، استوجیانیدو، گیوزپاس و گاریفالوس^۳، ۲۰۱۴). پژوهش‌های گذشته حاکی از همبندی بالای اعتیاد به اینترنت با نشانه‌های روان‌پزشکی است (لای^۴ و همکاران، ۲۰۱۵). در پژوهش‌ها اعتیاد به اینترنت با تاریخچه روان‌پزشکی افراد مانند اختلال کاستی توجه/بیش‌فعالی، اختلال‌های خواب، افسردگی، هیپومانیا، افسرده‌خویی، اختلال‌های کنترل تکانه، سوء‌مصرف مواد، اختلال وسواسی-جبری و اختلال هراس، اختلال اضطراب فراگیر، اختلال اضطراب اجتماعی، انزوای اجتماعی، روابط بین‌فردی مختل، پرخاشگری/خصومت و اضطراب و مشکلات سلامت روان همبسته بوده است (ناکایاما و هیکوچی^۵، ۲۰۱۵؛ کو، ین، ین، چن و چن^۶، ۲۰۱۲؛ ادیل و اولاتوکان^۷، ۲۰۱۴؛ برناردی و پالانتی^۸، ۲۰۰۹؛ میلانی، اوسالدیلا و دی بلاسیو^۹، ۲۰۰۹؛ رنجبر، درویزه و نراقی‌زاده، ۱۳۹۰).

پژوهش‌هایی که تاکنون ارائه شده از این عقیده حمایت می‌کنند که برخی از ویژگی‌های شخصیتی مانند صفات شخصیت مرزی^{۱۰} در رفتارهای اعتیادی از جمله اعتیاد به اینترنت برجسته هستند (فلوروس و سیوموس^{۱۱}، ۲۰۱۴). به‌عنوان مثال دالبوداک، اورن، آلدمیر و اورن^{۱۲} (۲۰۱۴) در پژوهشی نشان دادند شدت نشانه‌های شخصیت مرزی، سوءرفتار عاطفی، نشانه‌های افسردگی و اضطراب پیش‌بین شدت اعتیاد

1- Zhu, Zhang, & Tian

2- Chen & Nath

3- Floros, Siomos, Stogiannidou, Giouzepas, & Garyfallos

4- Lai

5- Nakayama & Higuchi

6- Ko, Yen, Yen, Chen, & Chen

7- Adiele & Olatokun

8- Bernardi & Pallanti

9- Milani, Osualdella, & Di Blasio

10- borderline personality

11- Floros & Siomos

12- Dalbudak, Evren, Aldemir, & Evren

به اینترنت هستند. در پژوهش والفی‌لینگ، مولر و بیوتل^۱ (۲۰۱۳) بیماران مبتلا به اختلال شخصیت مرزی که همزمان دچار نشانه‌های اعتیاد به اینترنت نیز بودند نسبت به بیمارانی که تنها مبتلا به نشانه‌های اعتیاد به اینترنت بودند از آسیب‌های شدیدتری در حوزه شناختی، عاطفی و رفتاری رنج می‌بردند. در پژوهش‌ها رابطه صفات شخصیت مرزی با انواع خاص اعتیاد به اینترنت نظیر اعتیاد به فیسبوک نیز بررسی شده است. موریو، لاکانی، دلفور و چابروول^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی نشان دادند افراد با صفات شخصیت مرزی نمره‌های بالاتری را در اعتیاد به فیسبوک و نشانه‌های روان‌شناختی از جمله نشانه‌های افسردگی و اضطراب اجتماعی و نمره‌های پایین‌تری را در روابط بین-فردی سازگارانه کسب کردند.

پژوهش‌گران نشان داده‌اند دشواری‌های بین‌فردی^۳ اعم از مشکلاتی که در رابطه با دیگران تجربه می‌شوند و آشفتگی روانی ایجاد می‌کنند (بشارت، ۱۳۸۸) و به طور قابل-توجهی در افراد با صفات شخصیت مرزی یافت می‌شود، با اعتیاد به اینترنت همبسته است (دالبوداک و همکاران، ۲۰۱۴). اختلال شخصیت مرزی شکل شدیدی از آسیب روانی است که با بی‌ثباتی در عاطفه، روابط بین‌فردی، رفتار و خودپنداره مشخص می‌شود (هولی و ماسلاند^۴، ۲۰۱۶). طبق متن راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی ملاک‌های تشخیصی اختلال شخصیت مرزی شامل مواردی نظیر اجتناب از طرد یا رهاشدگی واقعی یا خیالی، روابط بین‌فردی بی‌ثبات، آشفتگی هویت، تکانش‌وری، رفتارهای خودکشی یا خود آسیب‌زنی، بی‌ثباتی عاطفی، احساس‌های مزمن پوچی، خشم نامناسب و شدید یا اشکال در کنترل خشم، و اندیشه‌پردازی پارانوئایی گذرا است (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳، ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۳). پژوهش‌گران استدلال کرده‌اند که حساسیت‌های بین‌فردی فراگیر شامل ترس از رهاشدن، حساسیت به طرد و عدم تحمل تنهایی ممکن است زمینه‌ساز بسیاری از دشواری‌های بین‌فردی رایج در اختلال شخصیت مرزی باشد که منجر به آشفتگی و رفتارهای ناسازگارانه در روابط

1- Wolfling, Muller, & Beutel

2- Moreau, Laconi, Delfour, & Chabrol

3- interpersonal problems

4- Hooley, & Masland

بین فردی می‌شود. افراد با صفات شخصیت مرزی با پرخاشگری درونی و بیرونی نیز توصیف می‌شوند. این تحریک‌پذیری و خشم نیز با دشواری‌های بین‌فردی در افراد مرزی همبسته است. علاوه بر این، در پژوهش‌ها نشان داده‌اند بین نشانه‌های شخصیت مرزی و حساسیت در روابط بین‌فردی، دوسوگرایی بین‌فردی، پرخاشگری، نیاز به تأیید اجتماعی و عدم جامعه‌پذیری رابطه وجود دارد (دیکسون-گوردون، ییو، چاپمن^۱، ۲۰۱۳). افراد با صفات شخصیت مرزی با تعداد کم‌تری از مردم به طور کلی تعامل دارند، اختلاف بیش‌تری را در تعامل‌های‌شان تجربه می‌کنند، واکنش‌پذیری عاطفی و دوسوگرایی و رفتارهای دمدمی بیش‌تری در تعامل‌های اجتماعی نشان می‌دهند (هر، روزنتال، گیجر و اریکسون^۲، ۲۰۱۳).

در یک جمع‌بندی می‌توان گفت اعتیاد به اینترنت الگوی ناسازگارانه استفاده از اینترنت است که به اختلال یا آشفتگی قابل توجهی منجر می‌شود (لاکانی، راجرز و چاپرل^۳، ۲۰۱۴). اشتغال ذهنی با اینترنت، از دست دادن علاقه نسبت به فعالیت‌های جایگزین، کناره‌گیری اجتماعی، نشانه‌های تحمل و ترک و از دست دادن کنترل که منجر به پیامدهای منفی در نتیجه استفاده مفرط از اینترنت می‌شود، منجر به مرتبط دانستن این پدیده با سندرم اعتیاد شده است (مولر و همکاران، ۲۰۱۶). صفات شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی نیز با انواع اعتیاد به ویژه اعتیاد به مواد رابطه دارد (دالبوداک و همکاران، ۲۰۱۴). توزیع صفات شخصیت مرزی نیز بسیار گسترده است (محمدزاده، ۱۳۸۹) و بر اهمیت و ضرورت این پژوهش می‌افزاید. اعتیاد به اینترنت در مردان و زنانی که از ویژگی‌های شخصیت مرزی برخوردارند و در روابط بین‌فردی دشواری‌هایی را تجربه می‌کنند، احتمالاً به کنار آمدن با تنهایی و انزوا در جهان واقعی تهدیدکننده کمک می‌کند. بنابراین با توجه به اهمیت و ضرورت پژوهش و با بررسی یافته‌های پژوهشی در حوزه اعتیاد به اینترنت، صفات شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی می‌توان مدلی را طراحی کرد که در آن صفات شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت هستند. هدف این پژوهش نیز تعیین روابط بین

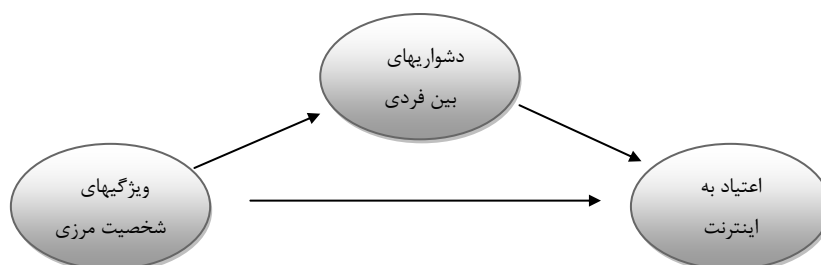
1- Dixon-Gordon, Yiu, & Chapman

2- Herr, Rosenthal, Geiger, & Erikson

3- Laconi, Rodgers, & Chabrol

متغیرهای مذکور با استفاده از روش مدل‌یابی معادله‌های ساختاری و پرسش‌های پژوهش نیز به‌قرار زیر بود:

۱. آیا مدل مفهومی روابط بین ویژگی‌های شخصیت مرزی، دشواری‌های بین‌فردی و اعتیاد به اینترنت با داده‌های پژوهش برازش دارد؟
۲. آیا دشواری‌های بین‌فردی، رابطه بین صفات شخصیت مرزی و اعتیاد به اینترنت را میانجی‌گری می‌کند؟

روش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری شامل تمام ساکنان شهر کرج در پاییز سال ۱۳۹۴ بود. با توجه به این که حجم نمونه تأثیر تعیین‌کننده‌ای بر نتایج پژوهش دارد، لازم بود تا حجم نمونه پژوهش حاضر با توجه به روش تحلیل داده‌ها بیشتر مورد توجه قرار گیرد. استیونس^۱ (۱۹۹۶)، به نقل از مایر، گامست و گوارینو^۲ (۲۰۰۶) نسبت ۱۵ آزمودنی به ازای هر متغیر مشاهده شده و میشل^۳ (۱۹۹۳)، به نقل از مایر و همکاران، (۲۰۰۶) نسبت ۱۰ تا ۲۰ آزمودنی به ازای هر متغیر مشاهده شده را در پژوهش با رویکرد مدل‌یابی معادله‌های ساختاری و تحلیل مسیر توصیه می‌کنند، حجم نمونه شامل ۲۶۲ نفر (۷۸ مرد و ۱۸۴ زن) بود که به روش نمونه‌برداری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. به این صورت که در مرحله اول نمونه‌برداری با مراجعه به دانش‌نامه آزاد ویکی‌پدیا و تهیه لیستی از مناطق شهر کرج از بین مناطق شهر کرج ۴ منطقه و در مرحله دوم از بین مراکز تفریحی (پارک و سینماها) و مراکز فرهنگی (خانه

1- Stevens

2- Meyers, Gamst, & Guarino

3- Mishel

سلامت، سرای محله و فرهنگ‌سراها) ۲ مرکز در هر منطقه به طور تصادفی انتخاب شدند. معیارهای ورود به پژوهش شامل سن (حداقل ۱۸ سال) و کاربری اینترنت (بر اساس تعریف جدید اتحادیه جهانی ارتباطات، کاربر اینترنت کسی است که در طول سه ماه گذشته با هر فناوری ارتباطی به شبکه اینترنت متصل بوده است) بود. پرسش‌نامه‌های پژوهش با در نظر گرفتن معیارهای ورود به پژوهش شامل سن و کاربری اینترنتی در اختیار آن دسته از افرادی قرار گرفت که برای پاسخ به گویه‌های پرسش‌نامه‌ها اعلام آمادگی کردند. شرکت‌کننده‌ها به صورت انفرادی پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند. برای جلوگیری از سوگیری احتمالی در پاسخ به پرسش‌نامه‌ها و تقویت اعتبار نتایج جمع‌آوری شده از راه‌کار ایجاد موازنه استفاده و با تغییر در ترتیب ارائه پرسش‌نامه‌ها، زمینه حفظ تعادل در اعتبار پاسخ‌ها به گویه‌های پرسش‌نامه‌ها فراهم شد.

ابزار پژوهش

۱. سیاهه نشانه‌های مرزی. این ابزار خود گزارش‌دهی توسط بوهوس^۱ و همکاران (۲۰۰۷) ساخته شده و شامل ۹۵ سوال است که ۷ خرده‌مقیاس ادراک از خود، تنظیم هیجان، خودتخریب‌گری، ملال، تنهایی، تعدی و خصومت را در یک طیف لیکرت از «اصلاً = ۰» تا «بسیار زیاد = ۴» ارزیابی می‌کند. نمره شخصیت مرزی از جمع نمره‌های ۷ خرده‌مقیاس و ۱۲ ماده که به هیچ یک از این خرده‌مقیاس‌ها مربوط نیستند، به دست می‌آید. بوهوس و همکاران (۲۰۰۷) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۷ را برای کل مقیاس، ۰/۸۰ تا ۰/۹۴ را برای خرده‌مقیاس‌ها و همبستگی این مقیاس را با چک لیست تجدید نظر شده نشانه‌های اختلال‌های روانی -۹۰، مقیاس افسردگی بک^۲، مقیاس افسردگی همیلتون^۳، مقیاس اضطراب حالت - صفت^۴، مقیاس خشم حالت - صفت^۵، و مقیاس تجربه‌های تجزیه‌ای^۶ به عنوان شاخصی از روایی همگرایی سیاهه نشانه‌های مرزی

- 1- Bohus
- 2- Symptoms Checklist-90-Revised
- 3- Beck Depression Inventory
- 4- Hamilton Depression Scale
- 5- State-trait Anxiety Inventory
- 6- State-trait-Anger Inventory
- 7- Dissociative Experiences Scale

گزارش کردند. آفتاب (۱۳۹۳) همبستگی میان خرده مقیاس‌های این ابزار و مقیاس تاکتیک‌های تعارضی تجدید نظر شده^۱، مقیاس پاسخ‌های نشخواری^۲ و پرسشنامه سرکوب خرس سفید^۳ را به عنوان شاخصی از روایی همزمان سیاهه نشانه‌های مرزی گزارش کرد. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۸ و برای خرده‌مقیاس‌های ادراک از خود، تنظیم هیجان، خودتخریب‌گری، ملال، تنهایی، تعدی و خصومت به ترتیب ۰/۹۶، ۰/۹۳، ۰/۹۰، ۰/۹۱، ۰/۹۴، ۰/۹۲ و ۰/۸۹ محاسبه شد.

۲. **مقیاس دشواری‌های بین‌فردی-۴۷**. این ابزار خودگزارش‌دهی توسط پیلکونیس، کیم، پرویتی و بارخام^۴ (۱۹۹۶) ساخته شده و شامل ۴۷ سوال است که ۵ خرده مقیاس حساسیت بین‌فردی، دوسوگرایی بین‌فردی، پرخاشگری، نیاز به تأیید اجتماعی، عدم جامعه‌پذیری را در یک طیف لیکرت از «اصلاً = ۰» تا «بسیار زیاد = ۴» ارزیابی می‌کند. پیلکونیس و همکاران (۱۹۹۶) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ تا ۰/۹۰ را برای خرده-مقیاس‌ها و قدرت خرده‌مقیاس‌ها در تمیز اختلال‌های شخصیت از اختلال‌های محور I را به‌عنوان شاخصی از روایی واگرایی مقیاس دشواری‌های بین‌فردی-۴۷ گزارش کردند. در پژوهش حاضر به منظور ارزیابی روایی عاملی مقیاس دشواری‌های بین‌فردی، تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار AMOS 7.0 و برآورد بیشینه احتمال^۵ (ML) انجام شد. اگر چه بررسی شاخص کای اسکوتر^۶ (χ^2) نشان داد که $p < 0/05$ ، $2018/304 = \chi^2 (N= 262, df= 1024)$ مدل با داده‌های گراوری شده برازش قابل قبول ندارد، در مقابل شاخص کای اسکوتر نرم شده^۷ (χ^2/df) برابر با ۱/۹۷۱، شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب^۸ (RMSEA) برابر با ۰/۰۷۷ و شاخص برازش تطبیقی^۹ (CFI) برابر با ۰/۹۴۶ بود. با توجه به این که از نظر کلاین^{۱۰} (۲۰۰۵) شاخص

- 1- Revised Conflict Tactics Scale
- 2- Ruminative Response Scale
- 3- White Bear Suppression Inventory
- 4- Pilkonis, Kim, Proietti, & Barkham
- 5- Maximum Likelihood
- 6- Chi Square
- 7- normed chi-square
- 8- Root Mean Square Error of Approximation
- 9- Comparative fit index
- 10- Kline

کای اسکوتر نرم شده کوچکتر از ۳، شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب کوچکتر از ۰/۰۸ و شاخص برازش تطبیقی بزرگتر از ۰/۹ بیانگر برازش قابل قبول مدل با داده‌های گردآوری شده است، بنابراین، می‌توان چنین استدلال نمود که داده‌های گردآوری شده از ساختار پنج عاملی مقیاس دشواری‌های بین فردی حمایت می‌کند. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۶ و برای خرده‌مقیاس‌های حساسیت بین فردی، دوسوگرایی بین فردی، پرخاشگری، نیاز به تأیید اجتماعی و عدم جامعه‌پذیری به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۴، ۰/۸۹، ۰/۹۰ و ۰/۹۱ محاسبه شد.

۳. پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت. این ابزار خودگزارش‌دهی توسط یانگ^۱ (۱۹۹۸)، به نقل از ویدیانتو و مک مورام^۲ (۲۰۰۴) ساخته شده و شامل ۲۰ سوال است که در یک طیف لیکرت از «به ندرت = ۱» تا «همیشه = ۵» ارزیابی می‌کند. ویدیانتو و مک مورام (۲۰۰۴) در بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس به شش عامل «برجستگی»، «استفاده مفرط از اینترنت»، «غفلت از کار»، «انتظار»، «عدم کنترل» و «غفلت از زندگی اجتماعی» دست یافتند و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۵۴ تا ۰/۸۲ را برای خرده‌مقیاس‌ها و همبستگی (I= ۰/۶۲ تا I= ۰/۲۲) همه خرده‌مقیاس‌ها با یکدیگر را به عنوان شاخصی از روایی همگرایی پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت گزارش کردند. در ایران علوی و همکاران (۱۳۸۹) در یک تحلیل عاملی به روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس، برای این پرسش‌نامه ۵ عامل مشکلات اجتماعی، تاثیر بر عملکرد، فقدان کنترل، استفاده مرضی از چت روم و بی توجهی به وظایف شغلی و تحصیلی را استخراج کردند. علوی و همکاران (۱۳۸۹) ضریب بازآزمایی ۰/۸۲ و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و روایی محتوایی و همگرایی قابل قبولی را گزارش کردند. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۰/۹۵ محاسبه شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر ۷۸ نفر مرد و ۱۸۴ زن شرکت داشتند. میانگین و انحراف استاندارد سن گروه نمونه به ترتیب ۳۰/۲۶ و ۸/۹۸ بود. میزان تحصیلات ۱۴ نفر از شرکت‌کننده‌ها زیر

1- Young

2- Widyanto & McMurrin

دیپلم، ۵۸ نفر دیپلم، ۲۳ نفر کاردانی، ۸۲ نفر کارشناسی و ۸۰ نفر کارشناسی ارشد و ۳ نفر دکتری بود و ۲ نفر از شرکت‌کننده‌ها میزان تحصیلات خود را مشخص نکرده بودند. به لحاظ وضعیت تأهل ۱۳۱ نفر مجرد، ۱۲۴ نفر متأهل، ۵ نفر مطلقه و ۲ نفر وضعیت تأهل خود را مشخص نکرده بودند. همچنین ۱۰۹ نفر از شرکت‌کنندگان شاغل و ۱۵۰ نفر از آنان غیر شاغل و ۳ نفر وضعیت شغلی خود را مشخص نکرده بودند.

جدول ۱ میانگین، انحراف‌استاندارد، چولگی، کشیدگی، و ضرایب همبستگی ابعاد متغیرهای شخصیت مرزی (ادراک خود، تنظیم هیجان، خودتخریب‌گری، ملال، تنهایی، تعدی و خصومت) و دشواری‌های بین‌فردی (دوسوگرایی، حساسیت، نیاز به تأیید، پرخاشگری و عدم جامعه‌پذیری) و اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد.

همچنان که جدول ۱ نشان می‌دهد تمام ابعاد شخصیت مرزی و ابعاد دشواری‌های بین‌فردی با اعتیاد به اینترنت همبستگی مثبت و در سطح $0/01$ معنی‌دار دارند. از سوی دیگر همبستگی قوی بین ابعاد هر یک از متغیرهای صفات شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی وجود دارد. همچنین براساس نتایج جدول ۱ ضرایب همبستگی بین نمره کل شخصیت مرزی با اعتیاد به اعتیاد به اینترنت از یک سو و ضریب همبستگی دشواری‌های بین‌فردی و اعتیاد به اینترنت از سوی دیگر بالاتر از $0/5$ بود. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که کوهن^۱ (۱۹۸۸) معتقد است ضرایب همبستگی بزرگ‌تر از $0/5$ قوی محسوب می‌شود.

جدول ۱ علاوه بر میانگین و انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی مربوط به هر یک از شخصیت مرزی و ابعاد دشواری‌های بین‌فردی را نشان می‌دهد که ارزش‌های مربوط به چولگی و کشیدگی هیچ یک از آنها از مرز ± 2 عبور نکرده است. لازم به توضیح است که گارسون^۲ (۲۰۰۳)، به نقل از کلاین، (۲۰۰۵) معتقد است چولگی و کشیدگی باید بین $+2$ و -2 باشد تا داده‌ها در سطح $0/05$ به صورت نرمال توزیع شوند. برخی دیگر نیز این محدوده را بین $+3$ و -3 در نظر می‌گیرند (کلاین، ۲۰۰۵). بنابراین می‌توان گفت که توزیع داده‌ها برای هر یک از متغیرهای پژوهش نرمال است. لازم به توضیح است که پرت‌های تک متغیری به وسیله نمودار باکس پلات و پرت‌های چند متغیری به وسیله تحلیل اطلاعات مربوط به «فاصله

1- Cohen
2- Garson

جدول ۱. میانگین (M)، انحراف استاندارد (S) و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱. ادراک از خود	-														
۲. تنظیم هیجان	**	-													
۳. خودتخریب‌گری	**	**	-												
۴. ملال	**	**	**	-											
۵. تنهایی	**	**	**	**	-										
۶. تعدی	**	**	**	**	**	-									
۷. خصومت	**	**	**	**	**	**	-								
۸. شخصیت مرزی	**	**	**	**	**	**	**	-							
۹. حساسیت بین‌فردی	**	**	**	**	**	**	**	**	-						
۱۰. دوسوگرایی بین‌فردی	**	**	**	**	**	**	**	**	**	-					

جدول ۱.

میانگین (M)، انحراف استاندارد (S) و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱۱. نیاز به تأیید	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
۱۲. پرخاشگری	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
۱۳. عدم جامعه‌پذیری	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
۱۴. دشواری‌های بین‌فردی	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
۱۵. اعتیاد به اینترنت	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
M	۱۶/۹۱	۱۷/۶۰	۱۱/۷۴	۴/۹۳	۱۴/۴۱	۶/۹۷	۱۴/۴۱	۶/۹۷	۷/۷۵	۷/۷۵	۱۶/۴۵۸	۱۴/۱۰	۱۴/۸۷	۱۴/۸۷	۳۹/۳۱
S	۷/۴۴	۹/۳۸	۶/۱۲	۲/۱۷	۷/۱۹	۵/۳۳	۵/۱۰	۵/۳۳	۵/۱۰	۵/۱۰	۵/۳۳	۷/۱۹	۷/۱۹	۷/۱۹	۱۲/۱۷
چولگی	۱/۱۰۶	۰/۸۲۵	۱/۱۴۶	۱/۱۴۶	۱/۱۴۶	۱/۳۳۱	۱/۳۳۱	۱/۳۳۱	۱/۳۳۱	۱/۳۳۱	۱/۳۳۱	۱/۳۳۱	۱/۳۳۱	۱/۳۳۱	۰/۹۴۸
کشیدگی	۰/۴۲۴	۰/۱۵۷	۰/۲۷۱	۰/۲۷۱	۰/۲۷۱	۰/۲۲۲	۰/۲۲۲	۰/۲۲۲	۰/۲۲۲	۰/۲۲۲	۰/۲۲۲	۰/۲۲۲	۰/۲۲۲	۰/۲۲۲	۰/۱۸۳

*p < ۰/۰۵ و **p < ۰/۰۱

مهلنوبایس (D)^۱ و ترسیم منحنی توزیع آن بررسی شد و بدین ترتیب ملاحظه شد که مفروضه‌های مدل‌یابی معادلات ساختاری در بین داده‌های پژوهش حاضر برقرار است. به منظور تحلیل داده‌ها از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. مدل‌یابی معادلات ساختاری کامل از دو مؤلفه، مدل ساختاری و مدل اندازه‌گیری تشکیل شده است. پیش از پرداختن به مدل ساختاری، مدل اندازه‌گیری پژوهش حاضر ارزیابی شد تا مشخص شود آیا متغیرهای مشاهده شده از توان لازم برای اندازه‌گیری متغیرهای مکنون برخوردارند یا خیر. برای آزمون مدل اندازه‌گیری پژوهش تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار AMOS 6.0 و برآورد بیشینه احتمال (ML) انجام شد، بررسی شاخص‌های برازندگی به دست آمده نشان داد که مدل با داده‌ها برازش ندارد ($p < 0/01$ ، $\chi^2 = 267/29$ ، $df = 53$ ، $N = 261$)، این موضوع بیان‌گر آن بود که مدل اندازه‌گیری پژوهش حاضر با داده‌های گردآوری شده تفاوت معنی‌داری دارد. ارزیابی دیگر شاخص‌های برازندگی نیز نشان داد که مدل اندازه‌گیری از برازش قابل قبولی برخوردار نیست، به‌عنوان مثال شاخص‌های برازندگی مجذور کای نرم شده^۲ ($\chi^2/df = 5/043$)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI = 0/886)، شاخص نکویی برازش^۳ (GFI = 0/845)، شاخص تعدیل‌شده برازندگی^۴ (AGFI = 0/785) و شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA = 0/125) از برازش مدل اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری شده حمایت نکردند. به همین دلیل شاخص‌های اصلاح ارزیابی و براساس آن مدل اولیه اصلاح شد. جدول ۲ شاخص‌های برازندگی مربوط به مدل اولیه و مدل‌های اصلاح شده را نشان می‌دهد.

همچنان‌که جدول فوق نشان می‌دهد به دنبال عدم برازش قابل قبول مدل اولیه با داده‌های گردآوری شده، مدل اندازه‌گیری در شش مرحله با ایجاد کواریانس بین خطاهای متغیرهای مشاهده شده اصلاح شد و در نهایت شاخص‌هایی حاصل شد که بیان‌گر برازش قابل قبول مدل با داده‌ها بود. بدین ترتیب چنین نتیجه‌گیری شد که متغیرهای مشاهده شده مربوط به دو متغیر مکنون صفات شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی از توان لازم برای اندازه‌گیری

1- Mahalanobis distance (D)

2- normed chi square

3- goodness of fit index

4- adjusted goodness of fit index

جدول ۲.

شاخص‌های برازندگی مدل اولیه و اصلاح شده اندازه‌گیری

CFI	AGFI	GFI	RMSEA	χ^2/df	χ^2	شاخص‌های برازندگی
۰/۸۸۶	۰/۷۸۵	۰/۸۴۵	۰/۱۲۵	۵/۰۴۳	۲۶۷/۲۹	مدل اولیه
۰/۹۰۵	۰/۸۰۳	۰/۸۶۹	۰/۱۱۹	۴/۶۹۳	۲۴۳/۹۹	مدل اصلاح شده (کوواریانس بین خطاهای تنظیم هیجانی و ملال)
۰/۹۱۴	۰/۸۱۴	۰/۸۷۸	۰/۱۱۱	۴/۲۰۶	۲۱۴/۵۳	مدل اصلاح شده (کوواریانس بین خطاهای تنهایی و تعدی)
۰/۹۳۸	۰/۸۳۴	۰/۸۹۴	۰/۱۰۳	۳/۷۰۷	۱۸۸/۷۵	مدل اصلاح شده (کوواریانس بین خطاهای نیاز به تأیید و دوسوگرایی)
۰/۹۴۲	۰/۸۴۰	۰/۹۰۰	۰/۰۹۶	۳/۶۱۰	۱۷۶/۷۷	مدل اصلاح شده (کوواریانس بین خطاهای ادراک خود و خودتخریب‌گری)
۰/۹۴۷	۰/۸۵۵	۰/۹۱۱	۰/۰۸۸	۳/۳۹۶	۱۶۳/۰۳	مدل اصلاح شده (کوواریانس بین خطاهای نیاز به تأیید و پرخاشگری)
۰/۹۶۱	۰/۸۶۹	۰/۹۲۱	۰/۰۸۲	۳/۱۱۳	۱۴۷/۳۷	مدل اصلاح شده (کوواریانس بین خطاهای خصومت و ملال)

متغیرهای مکنون برخوردارند. جدول ۳ برآورد پارامتر استاندارد نشده^۱، پارامتر استاندارد شده^۲، خطای استاندارد و نسبت بحرانی را برای هر یک از نشان‌گرهای متغیرهای مکنون صفات شخصیت مرزی، دشواری‌های بین‌فردی و اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد.

براساس نتایج جدول ۳ به استثنای بار عاملی مربوط به نشان‌گر ملال، بارهای عاملی دیگر متغیرهای مشاهده شده بالاتر از ۰/۸ است. طبق دیدگاه تاباچنیک و فیدل^۳ (۲۰۰۷) که معتقدند بارهای عاملی ۰/۷۱ و بالاتر از آن عالی، بارهای بین ۰/۶۳ تا ۰/۷۰ خیلی خوب، بارهای بین ۰/۵۵ تا ۰/۶۲ خوب، بارهای بین ۰/۴۵ تا ۰/۵۵ نسبتاً خوب، بارهای بین ۰/۳۲ تا ۰/۴۴ پایین و بارهای پایین‌تر از ۰/۳۲ ضعیف محسوب می‌شود، می‌توان گفت به استثنای متغیر مشاهده شده ملال هر یک از نشان‌گرها از توان بسیار بالایی در اندازه‌گیری دو متغیر مکنون دشواری‌های

- 1- unstandardized parameters
- 2- standardized parameters
- 3- Tabachnick & Fidell

جدول ۳.

پارامترهای مدل اندازه‌گیری در تحلیل عاملی تأییدی

نسبت بحرانی	خطای استاندارد	پارامتر استاندارد β	پارامتر B	متغیرهای مکنون - نشان‌گر
		۰/۹۶۷	۱	شخصیت-ادراک از خود
۳۶/۲۳۴**	۰/۰۲۰	۰/۹۴۴	۰/۷۲۰	شخصیت-تنظیم هیجان
۳۸/۴۹۱**	۰/۰۱۵	۰/۹۲۸	۰/۵۵۹	شخصیت-خودتخریب‌گری
۵/۶۸۴**	۰/۰۰۷	۰/۳۳۷	۰/۰۴۱	شخصیت-ملال
۳۴/۹۳۲**	۰/۰۱۹	۰/۹۴۰	۰/۶۶۳	شخصیت-تنهایی
۳۳/۰۹۸**	۰/۰۱۴	۰/۹۳۰	۰/۴۷۳	شخصیت-تعدی
۲۶/۵۹۴**	۰/۰۱۲	۰/۸۸۱	۰/۳۱۱	شخصیت-خصوصیت
		۰/۸۹۲	۱	دشواری‌های بین‌فردی-حساسیت
۱۶/۱۲۸**	۰/۰۴۸	۰/۷۸۹	۰/۷۷۷	دشواری‌های بین‌فردی-دوسوگرایی
۱۸/۰۹۴**	۰/۰۴۸	۰/۸۵۱	۰/۸۷۸	دشواری‌های بین‌فردی-نیاز به تأیید
۱۶/۳۶۳**	۰/۰۴۰	۰/۷۹۶	۰/۶۵۹	دشواری‌های بین‌فردی-پرخاشگری
۱۷/۱۵۰**	۰/۰۵۶	۰/۷۹۷	۰/۹۵۸	دشواری‌های بین‌فردی-جامعه‌پذیری

** $p < 0.01$

نکته: همه پارامترهای استاندارد نشده (B) مربوط به دو نشان‌گر ادراک خود و حساسیت با عدد ۱ تثبیت شده و بنابراین خطای استاندارد و نسبت بحرانی برای آن‌ها محاسبه نشده است.

بین‌فردی و صفات شخصیت مرزی برخوردارند. پس از اطمینان از توان نشان‌گرها در اندازه‌گیری دو متغیر مکنون دشواری‌های بین‌فردی و صفات شخصیت مرزی، چگونگی برازش مدل ساختاری پژوهش (شکل ۱) با داده‌های گردآوری شده به کمک مدل‌یابی معادله‌های ساختاری آزمون شد. در مدل ساختاری پژوهش چنین فرض شده است که شخصیت مرزی هم به صورت مستقیم و هم به واسطه دشواری‌های بین‌فردی، اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند. بررسی شاخص‌های برازندگی به دست آمده نشان داد با داده‌های گردآوری شده به صورت قابل قبول برازش دارد:

$\chi^2/df = 2/839$, $\chi^2(57) = 161/835$, $CFI = 0/966$, $GFI = 0/917$, $AGFI = 0/857$ و $(RMSEA = 0/081)$

جدول ۴.

ضرایب مسیر مدل ساختاری در تبیین رابطه بین صفات شخصیت مرزی، دشواری‌های بین‌فردی و اعتیاد به اینترنت

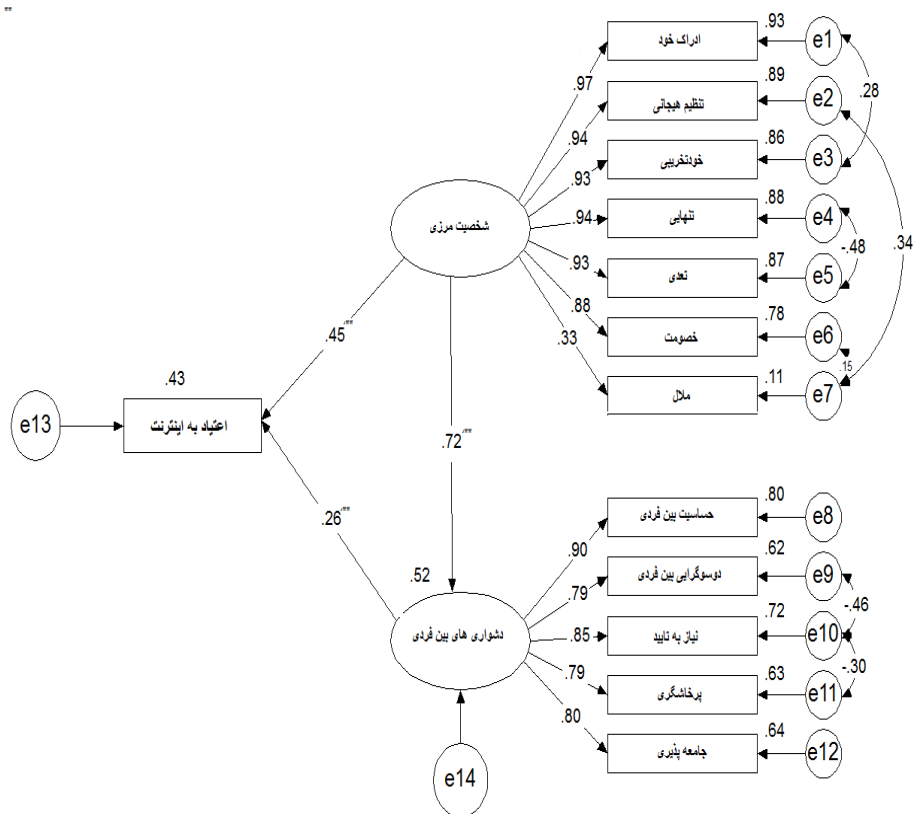
مسیرها	اثر کل		اثر مستقیم		اثر غیرمستقیم	
	پارامتر استاندارد β	خطای استاندارد	پارامتر استاندارد β	خطای استاندارد	پارامتر خطای	استاندارد β
شخصیت مرزی - اعتیاد به اینترنت	۰/۶۳۵**	۰/۰۴۶	۰/۴۵۰**	۰/۰۹۴	۰/۱۸۵**	۰/۰۶۶
دشواری‌های بین فردی - اعتیاد به اینترنت	۰/۲۵۶**	۰/۰۸۵				
شخصیت مرزی - دشواری‌های بین فردی	۰/۷۲۳**	۰/۰۴۳				

* $p < 0/05$ و ** $p < 0/01$

بر اساس نتایج جدول ۴ ضریب مسیر کل (مجموع ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم) صفات شخصیت مرزی با اعتیاد به اینترنت مثبت و در سطح $0/01$ معنی‌دار است ($p < 0/01$)، ضریب مسیر بین دشواری‌های بین‌فردی و اعتیاد به اینترنت نیز مثبت و در سطح $0/01$ معنی‌دار است ($\beta = 0/635, p < 0/01$) و در نهایت ضریب مسیر غیرمستقیم^۱ بین صفات شخصیت مرزی و اعتیاد به اینترنت مثبت و در سطح $0/01$ معنی‌دار است ($p < 0/01$)، این موضوع بیان‌گر آن است که دشواری‌های بین‌فردی رابطه بین صفات شخصیت مرزی و اعتیاد به اینترنت را میانجی‌گری می‌کند. شکل ۱ مدل ساختاری پژوهش در تبیین روابط بین صفات شخصیت مرزی، دشواری‌های بین‌فردی و اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد.

همچنان‌که در شکل ۱ مشاهده می‌شود مجذور همبستگی‌های چندگانه برای متغیر اعتیاد به اینترنت $0/43$ است، این موضوع بیان‌گر آن است که ۴۳ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت به واسطه تغییر در نمره‌های صفات شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی تبیین می‌شود.

۱- لازم به توضیح است که برای محاسبه معنی‌داری یا عدم معنی‌داری روابط غیرمستقیم از روش بوت استرپ استفاده شد.

شکل ۱. مدل ساختاری پژوهش در تبیین روابط بین صفات شخصیت مرزی، دشواری‌های بین فردی و اعتیاد به اینترنت

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که مدل تدوین شده پژوهش، برازش مطلوبی با داده‌های گردآوری شده دارد و متغیر دشواری‌های بین فردی میانجی‌گر رابطه بین نشانه‌های شخصیت مرزی و اعتیاد به اینترنت است. این یافته‌ها همسو با پژوهش‌هایی است که در تبیین اعتیاد به اینترنت، نشانه‌های شخصیت مرزی و دشواری‌های بین فردی را برجسته ساخته‌اند (موریو و همکاران، ۲۰۱۵؛ دالبوداک و همکاران، ۲۰۱۴؛ والفیلمینگ و همکاران، ۲۰۱۳؛ برناردی و پالانتی، ۲۰۰۹).

برخی از پژوهش‌گران اعتیاد به اینترنت را از منظر دشواری‌های بین فردی و صفات

شخصیت در میان کاربران اینترنتی بررسی کرده‌اند (موریو و همکاران، ۲۰۱۵؛ آندریاسین و پالاسین^۱، ۲۰۱۴). دشواری‌های بین‌فردی مانند اضطراب اجتماعی/ کمرویی و شایستگی اجتماعی ضعیف با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت دارند (کو و کان^۲، ۲۰۱۴). پژوهش‌هایی که به بررسی اختلال در عملکرد اجتماعی در میان افراد با اعتیاد به اینترنت پرداخته‌اند، نشان داده‌اند افراد معتاد به اینترنت نشانه‌های روان‌پزشکی بیش‌تری از جمله ناراحتی و ملال، افسردگی، اضطراب، استرس، خصومت و خشم، ترس مرضی، افکار پارانوئیدی و روان‌گسستگی دارند (لی و همکاران، ۲۰۱۵؛ چن، کوان، لو، فی و لی^۳، ۲۰۱۵؛ وولفینگ، بیوتل، کوچ، دیکنهورست و مولر^۴، ۲۰۱۳؛ کوک^۵، ۲۰۱۱). معتاد نسبت به کاربران غیرمعتاد از مهارت‌های اجتماعی ضعیف‌تر و رفتارهای اجتماعی نامناسب‌تر و ناکارآمدتر بیش‌تری دارند (قاسم‌زاده، شهرآرای و مرادی، ۱۳۸۶). افراد با اعتیاد به اینترنت خجالتی‌ترند و ناراحتی بیش‌تری را در مقابل جنس دیگر تجربه می‌کردند و حساسیت بیش‌تری در روابط بین‌فردی و نسبت به طرد از خود نشان می‌دهند (کوک، ۲۰۱۱). وانگ، لی و چانگ^۶ (۲۰۰۳) مطرح می‌کنند افرادی که در موقعیت‌های اجتماعی اضطرابی هستند بیش‌تر احتمال دارد که روابط آنلاین برقرار کنند. زمانی، عابدینی و خردمند^۷ (۲۰۱۱) نتیجه گرفتند افراد با ثبات عاطفی هیجان‌های منفی کم‌تری را تجربه می‌کنند و کم‌تر احتمال دارد که برای کاهش هیجان‌های منفی به استفاده افراطی و وسواسی از اینترنت بپردازند.

معتادان به اینترنت تعارض و روابط مختل بیش‌تری را با والدین و در خانواده‌های خود گزارش کرده‌اند (کو و کان، ۲۰۱۴). فقدان حمایت خانوادگی و اجتماعی و یا تنهایی از عوامل مهم پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت هستند. برخی از پژوهش‌ها نشان داده‌اند حمایت اجتماعی ادراک شده افراد پس از استفاده از اینترنت به طور قابل توجهی افزایش یافته است. برخی از افراد که حمایت کافی را از خانواده یا اجتماعی دریافت

-
- 1- Andreassen & Pallesen
 - 2- Koo & Kwon
 - 3- Chen, Quan, Lu, Fei, & Li
 - 4- Wölfling, Beutel, Koch, Dickenhorst, & Müller
 - 5- Koc
 - 6- Whang, Lee, & Chang
 - 7- Zamani, Abedini, & Kheradmand

نمی‌کنند برای پر کردن تنهایی خود (چن، چن و گاوو^۱، ۲۰۱۵؛ بزگلان و همکاران، ۲۰۱۳) و در نتیجه کاهش روابط در دنیای واقعی به اینترنت و روابط اینترنتی پناه می‌برند (سالیستی^۲، ۲۰۱۵). از این منظر، فضای آنلاین به عنوان یک جایگزین برای نیازهای برآورده نشده در روابط واقعی در نظر گرفته می‌شود. به عبارت دیگر، فضای آنلاین یک حس تعلق، گرمی و بهزیستی را فراهم می‌کند (کو و کان، ۲۰۱۴).

پژوهش‌گران استدلال کرده‌اند که دشواری در روابط بین‌فردی به تمایز اختلال شخصیت مرزی از دیگر اختلال‌های شخصیت کمک می‌کند و علتی برای رفتارهای خودتخریب‌گر در میان افراد با صفات شخصیت مرزی است (گراتز، دیکسون-گوردون، بریتز و تول^۳، ۲۰۱۳). دشواری در روابط بین‌فردی، تنظیم هیجانی و کارکرد اجتماعی از ابعاد اساسی اختلال شخصیت مرزی هستند (هر و همکاران، ۲۰۱۳). افراد با صفات شخصیت مرزی سطوح بالاتری از ناسازگاری، دوسوگرایی و حساسیت بین‌فردی، خصومت، خشم و آشفتگی بین‌فردی و تعارض‌های زناشویی و مهارت‌های حل مسئله اجتماعی ضعیف‌تر را دارا هستند (ایوانوا^۴ و همکاران، ۲۰۱۵؛ استپ، پیلکونیس، یاگی، مورس و فسک^۵، ۲۰۰۹).

در مجموع می‌توان گفت، اینترنت احتمالاً عرصه را به‌ویژه برای افراد با صفات شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی برای پرورش، هویت ایده آل خود در جبران نواقص خود در دنیای واقعی فراهم می‌کند (لای و همکاران، ۲۰۱۵). افراد با گرایش‌های نوروپیک مانند شخصیت‌های مرزی با استفاده از اینترنت فرصت را برای بیان ایده‌ها و احساس‌های خود و نشان دادن مهارت‌های پنهان خود فراهم می‌آورند. نیاز به تأیید اجتماعی اشاره به تلاش فرد برای به دست آوردن موافقت با تظاهر به اینکه او دارای ویژگی‌های مطلوب اجتماعی و جامعه‌پذیری است. در پژوهش‌های گذشته پیشنهاد شده افرادی که دارای نیازهای بالا برای تأیید اجتماعی هستند در مقابل افراد با نیازهای کم‌تر برای تأیید اجتماعی بیشتر احتمال دارد به الکل یا مواد مخدر روی آورند. رابطه بین

1- Chen, Chen, & Gau

2- Saliceti

3- Gratz, Dixon-Gordon, Breetz, & Tull

4- Ivanova

5- Stepp, Pilkonis, Yaggi, Morse, & Feske

عزت نفس پایین که احتمالاً با نیاز به تأیید اجتماعی مرتبط است، با اعتیاد به اینترنت به خوبی شناخته شده است. اینترنت محیط مناسبی برای افراد با اعتماد به نفس پایین، انگیزه پایین، ترس از طرد شدن و نیاز به تأیید اجتماعی است. این افراد می‌توانند خود را با خطرات کم‌تری نسبت به جهان واقعی در جهان مجازی نمایش دهند. در واقع، اینترنت ابزار ایمنی برای آن‌ها است. صفات شخصیت مرزی گرایش‌های نوروتیک حساسیت بین‌فردی، بی‌ثباتی عاطفی و یا واکنش‌پذیری بیش از حد، دوسوگرایی بین-فردی و پرخاشگرانه‌تر را شامل می‌شود. افراد نوروتیک معمولاً اضطراب، افسردگی، عصبیت و خشم، خجالت و اعتماد به نفس پایین را تجربه می‌کنند. افراد با گرایش‌های نوروتیک بالا مانند شخصیت‌های مرزی دشواری‌هایی را در ایجاد روابط سالم در جهان واقعی خواهند داشت. با تکیه بر اینترنت، افراد نوروتیک می‌توانند تنهایی خود را که از اضطراب، کمروبی و ناامنی آن‌ها ناشی می‌شود را کاهش دهند و در نهایت اینترنت می‌تواند یک ابزار اجتماعی مناسب و در خدمت تنظیم هیجان و نیازهای بین‌فردی برای افراد با صفات شخصیت مرزی باشد (سنورمانس^۱ و همکاران، ۲۰۱۴؛ لازاروس، چیاونس، فستا و زاکاری روزنتال^۲، ۲۰۱۴).

برخی از محدودیت‌های پژوهش حاضر تعمیم‌پذیری نتایج آن را با احتیاط مواجه می‌سازد. در پژوهش حاضر انواع اعتیاد به اینترنت شامل اعتیاد جنسی سایبری، اعتیاد به روابط سایبری، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، اعتیاد به بازی‌های اینترنتی (سالستی، ۲۰۱۵) و رابطه آن‌ها با صفات شخصیت مرزی و دشواری‌های بین‌فردی بررسی نشد. لذا، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی، در مورد انواع اعتیاد به اینترنت نیز مطالعه و پژوهش شود.

منابع

فارسی

انجمن روان‌پزشکی آمریکا (۲۰۱۳). راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی (ویراست پنجم). ترجمه یحیی سیدمحمدی (۱۳۹۳). تهران: روان.

1- Senormanci

2- Lazarus, Cheavens, Festa, & Zachary Rosenthal

- آفتاب، رویا (۱۳۹۳). نقش واسطه‌ای راهبردهای تنظیم هیجانی ناسازگاران در رابطه بین صفات شخصیت مرزی و خشونت زناشویی. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته روان-شناختی شخصیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.
- بشارت، محمدعلی (۱۳۸۸). رابطه بین سخت‌کوشی و مشکلات بین‌شخصی. *مطالعات روان‌شناختی*، ۵(۴)، ۸۵-۱۰۶.
- رنجبر، زهرا، درویزه، زهرا، و نراقی‌زاده، افسانه (۱۳۹۰). مقایسه میزان و نوع استفاده از اینترنت در رابطه با سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شهر تهران. *مطالعات روان‌شناختی*، ۷(۲)، ۱۱-۳۵.
- علوی، سیدسلیمان، اسلامی، مهدی، مراثی، محمدرضا، نجفی، مصطفی، جنتی فرد، فرشته و رضاپور، حسین (۱۳۸۹). ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. *مجله علوم رفتاری*، ۴(۳)، ۱۸۹-۱۸۳.
- قاسم‌زاده، لیلی، شهرآرای، مهرناز، و مرادی، علی‌رضا (۱۳۸۶). بررسی نرخ شیوع اعتیاد به اینترنت در دختران دبیرستانی شهر تهران و مقایسه دختران معتاد و غیرمعتاد به اینترنت در متغیرهای تنهایی، عزت نفس و مهارت‌های اجتماعی. *فصل‌نامه مطالعات فرهنگی-دفاعی زنان*، ۳(۱)، ۷-۲۸.
- محمدزاده، علی (۱۳۸۹). بررسی برخی از همبسته‌های جمعیت‌شناختی الگوهای شخصیت مرزی در نمونه‌های غیربالینی. *مطالعات روان‌شناختی*، ۶(۴)، ۱۶۱-۱۴۷.

لاینین

- Adiele, I., & Olatokun, W. (2014). Prevalence and determinants of Internet addiction among adolescents. *Computers in Human Behavior*, 31, 100-110.
- Andreassen, C. S., & Pallesen, S. (2014). Social network site addiction - an overview. *Current Pharmaceutical Design*, 20 (25), 4053-61.
- Bernardi, S., & Pallanti, S. (2009). Internet addiction: A descriptive clinical study focusing on comorbidities and dissociative symptoms. *Comprehensive Psychiatry*, 50 (6), 510-516.
- Bohus, M., Limberger, M. F., Frank, U., Chapman, A. L., Kühler, T., & Stieglitz, R. D. (2007). Psychometric properties of the borderline symptom list. *Psychopathology*, 40 (2), 126-132.
- Bozoglan, B., Demirer, V., & Sahin, I. (2013). Loneliness, self-esteem, and life satisfaction as predictors of Internet addiction: A cross-sectional

- study among Turkish university students. *Scandinavian Journal of Psychology*, 54, 313-319.
- Burnay, J., Billieux, J., Blairy, S., & Laroi, F. (2015). Which psychological factors influence Internet addiction? Evidence through an integrative model. *Computers in Human Behavior*, 43, 28-34.
- Chen, L., & Nath, R. (2016). Understanding the underlying factors of Internet addiction across cultures: A comparison study. *Electronic Commerce Research and Applications*, 17, 38-48.
- Chen, Q., Quan, X., Lu, H., Fei, P., & Li, M. (2015). Comparison of the personality and other psychological factors of students with internet addiction who do and do not have associated social dysfunction. *Shanghai Archives of Psychiatry*, 27 (1), 36-41.
- Chen, Y. L., Chen, S. H., & Gau, S. S. (2015). ADHD and autistic traits, family function, parenting style, and social adjustment for Internet addiction among children and adolescents in Taiwan: a longitudinal study. *Research in developmental disabilities*, 39, 20-31.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*, 2nd edition. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dalbudak, E., Evren, C., Aldemir, S., & Evren, B. (2014). The severity of Internet addiction risk and its relationship with the severity of borderline personality features, childhood traumas, dissociative experiences, depression and anxiety symptoms among Turkish university students. *Psychiatry research*, 219 (3), 577-82.
- Dixon-Gordon, K. L., Yiu, A., & Chapman, A. L. (2013). Borderline personality features and emotional reactivity: The mediating role of interpersonal vulnerabilities. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 44, 271-278.
- Floros, G., & Siomos, K. (2014). Excessive Internet Use and Personality Traits. *Current Behavioral Neuroscience Reports*, 1 (1), 19-26.
- Floros, G., Siomos, K., Stogiannidou, A., Giouzevas, I., & Garyfallos, G. (2014). Comorbidity of psychiatric disorders with Internet addiction in a clinical sample: The effect of personality, defense style and psychopathology. *Addictive Behaviors*, 39, 1839-1845.
- Gratz, K. L., Dixon-Gordon, K. L., Breetz, A., & Tull, M. (2013). A laboratory-based examination of responses to social rejection in borderline personality disorder: the mediating role of emotion dysregulation. *Journal of Personality Disorders*, 27 (2), 157-171.
- Heo, J., Oh, J., Subramanian, S. V., Kim, Y., & Kawachi, I. (2014). Addictive internet use among Korean adolescents: A national survey. *PLoS One*, 9 (2), e87819.
- Herr, N. R., Rosenthal, M. Z., Geiger, P. J., & Erikson, K. (2013). Difficulties with emotion regulation mediate the relationship between borderline personality disorder symptom severity and interpersonal problems. *Personality and Mental Health*, 7 (3), 191-202.

- Hooley, J. M., & Masland, S. R. (2016). Borderline Personality Disorder. *Encyclopedia of Mental Health*, (Second Edition), 204-209.
- Hsu, W. Y., Lin, S. S. J., Chang, S. M., Tseng, Y. H., & Chiu, N. Y. (2015). Examining the diagnostic criteria for Internet addiction: Expert validation. *Journal of the Formosan Medical Association*, 114, 504-508.
- Ivanova, I. V., Tasca, G. A., Hammond, N., Balfour, L., Ritchie, K., Koszycki, D., & Bissada, H. (2015). Negative affect mediates the relationship between interpersonal problems and binge-eating disorder symptoms and psychopathology in a clinical sample: A test of the interpersonal model. *European Eating Disorders Review*, 23 (2), 133-8.
- Jie, T., Yizhen, Y., Yukai, D., Ying, M., Dongying, Z., & Jiaji, W. (2014). Prevalence of internet addiction and its association with stressful life events and psychological symptoms among adolescent internet users. *Addictive behaviors*, 39 (3), 744-747.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*, 2nd edition. New York & London: Guilford press.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. S., & Chen, C. C. (2012). The association between Internet addiction and psychiatric disorder: A review of the literature. *European Psychiatry*, 27 (1), 1-8.
- Koc, M. (2011). Internet addiction and psychopathology. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10 (1), 143-148.
- Koo, H. J., & Kwon, J. H. (2014). Risk and protective factors of internet addiction: a meta-analysis of empirical studies in Korea. *Yonsei Medical Journal*, 55 (6), 1691-711.
- Laconi, S., Rodgers, R. F., & Chabrol, H. (2014). The measurement of Internet addiction: A critical review of existing scales and their psychometric properties. *Computers in Human Behavior*, 41, 190-202.
- Lai, C. M., Mak, K. K., Watanabe, H., Jeong, J., Kim, D., Bahar, N., Ramos, M., Chen, S. H., & Cheng, C. (2015). The mediating role of Internet addiction in depression, social anxiety, and psychosocial well-being among adolescents in six Asian countries: A structural equation modelling approach. *Public health*, 129 (9), 1224-36.
- Lazarus, S. A., Cheavens, J. S., Festa, F., & Zachary Rosenthal, M. (2014). Interpersonal functioning in borderline personality disorder: a systematic review of behavioral and laboratory-based assessments. *Clinical Psychology Review*, 34 (3), 193-205.
- Li, W., O'Brien, J. E., Snyder, S. M., & Howard, M. O. (2015). Characteristics of internet addiction/pathological internet use in U.S. university students: A qualitative-method investigation. *PLoS One*, 10 (2), e0117372.
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2006). *Applied multivariate research, design and interpretation*. London: Sage publication.
- Milani, L., Osualdella, D., & Di Blasio, P. (2009). Quality of interpersonal relationships and problematic Internet use in adolescence. *Cyberpsychology & Behavior*, 12 (6), 681-684.

- Moreau, A., Laconi, S., Delfour, M., & Chabrol, H. (2015). Psychopathological profiles of adolescent and young adult problematic Facebook users. *Computers in Human Behavior*, 44, 64-69.
- Muller, K. W., Dreier, M., Beutel, M. E., Duven, E., Giralt, S., & Wolfing, K. (2016). A hidden type of internet addiction? Intense and addictive use of social networking sites in adolescents. *Computers in Human Behavior*, 55, 172-177.
- Nakayama, H., & Higuchi, S. (2015). Internet addiction. *Nihon rinsho. Japanese Journal of Clinical Medicine*, 73 (9), 1559-66.
- Pilkonis, P. A., Kim, Y., Proietti, J. M., & Barkham, M. (1996). Scales for personality disorders developed from the inventory of interpersonal problems. *Journal of Personality Disorders*, 10 (4), 355-369.
- Saliceti, F. (2015). Internet Addiction Disorder (IAD). *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 191, 1372-1376.
- Senormancı, Ö., Saraçlı, Ö., Atasoy, N., Şenormancı, G., Koptürk, F., & Atik, L. (2014). Relationship of Internet addiction with cognitive style, personality, and depression in university students. *Comprehensive Psychiatry*, 55 (6), 1385-1390.
- Stepp, S. D., Pilkonis, P. A., Yaggi, K. E., Morse, J. Q., & Feske, U. (2009). Interpersonal and emotional experiences of social interactions in borderline personality disorder. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 97 (7), 484-91.
- Whang, L. S. M., Lee, S., & Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: A behavior sampling analysis on Internet addiction. *Cyberpsychology and Behavior*, 6 (2), 143-150.
- Widyanto, L., & Mcmurrin, M. (2004). The psychometric properties of the internet addiction test. *CyberPsychology & Behavior*, 7 (4), 443-450.
- Wolfing, K. J., Muller, K.W., Beutel, M. E. (2013). Clinical characteristics and disorder-specific cognitions in treatment-seeking patients with internet addiction and borderline personality organization. *Abstracts of the 21th European Congress of Psychiatry*, 28 (1), 1.
- Wolfing, K., Beutel, M. E., Koch, A., Dickenhorst, U., & Müller, K. W. (2013). Comorbid internet addiction in male clients of inpatient addiction rehabilitation centers: Psychiatric symptoms and mental comorbidity. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 201 (11), 934-40.
- Zamani, B. E., Abedini, Y., & Kheradmand, A. (2011). Internet Addiction Based on Personality Characteristics of High School Students in Kerman, Iran. *Addiction & Health*, 3 (3-4), 85-91.
- Zhu, Y., Zhang, H., & Tian, M. (2015). Molecular and Functional Imaging of Internet Addiction. *BioMed Research International*, 2015, 378675.